

Harp gemilerinin tamiri için yaptırılacak liman ve tersane hakkında 1/525 numaralı kanun lâyihası ve Millî müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/462

23 - II - 1933

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Harp gemilerinin tamiri için Kölcükte yaptırılacak tamir limanı ve tersane hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 20 - II - 1933 toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve Maliye vekilliğinin bu husustaki 19 - I - 1933 tarih ve 1084/38 sayılı mütaleanamesile birlikte arz olunmuştur efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Eski ve az adetteki gemilerimizin tamirat ihtiyacını oldukça tatmin etmekte olan eski Haliç tersanesi, iki sene evveline kadar bilmeceburiye istimal edilmekte idi.

Bu gün donanmamıza iltihak etmiş bulunan yeni harp birliklerimiz ile ahiren tamiratı hitam bulunan Yavuz harp gemimizin İstanbulda bırakılması tecviz olunmamış ve bizzat İstanbul tersanesi de bu sebeple serbest istimal kabiliyetini kaybetmiş ve bilûmum deniz harp vahitlerimiz ile sefaini muavinemizin barınmaları ve tamirat işleri, Marmara müstahdem mevki mıntakası dahilinde bulunan Gölcüğe nakledilmiştir.

Bu günkü vaziyette burada gemilerimizin emniyetle yatmaları ve barınmalarına vesaitsizlik hasebile imkân olmadığı gibi gemi tamirat işleri için de Yavuzun tamiri esnasında Fransızlar tarafından yapılmış olan basit ve iptidai bir kaç atelye ile biri kömür ve diğeri ağır yağ ile müteharrik iki adet kuvvet santralından ve mayın ve akümülatör fabrikalarından maada büyük tesisat ta mevcut değildir.

Bu tesisatın hali hazırda mevcut olan eski ve yeni gemilerimizi vaktinde ve teker teker bile tamire kâfi gelmediği anlaşılmıştır. Bu gün için harp kuvvemize Hükûmeti Cümhuriyemizin ilâve ettiği Yavuz gemisi ile 4 muhrip ve 3 adet avcı botu ve 4 denizaltı gemilerinin kıymeti harbiyeleri yüksek ve kendileri aynı zamanda çok nazik birer silâhtırlar.

Devlete 100 milyonlara mal olan ve her an kullanılabilmesi lüzumu aşikâr bulunan filomuzun bakımını için bir limana ve emin bir tersaneye ihtiyaç varestei arzdir.

Bu vaziyet karşısında yeni gemilere ve nazik cihazlarının hüsnü muhafaza ve tamirleri için ihtiyaca kâfi bir liman ve tersane mevcut olmaması, esasen yüksek süratlerin temini gayesile pek nazik olarak imal edilen, bu silâhların denizli havalarda birer şamandıra üzerinde bırakılmalarına sebebiyet vermekte olmakla binnetice bu gemilerin narin tekneleri daha çabuk haraba yüz tutacak ve dolayısıyla bu gemiler daha kısa bir zamanda kuvvemizden çıkarılacaklardır.

Milyonlar sarfile temin edilen bu harp gemilerinin hem memleketin müdafaa uğrunda istenil-

diği bir anda sefere hazır bir halde bulundurulması ve hem de bu maksat etrafında gemilerin tamiratının zamanında ve fennin icap ettireceği şekilde ve iktisadî bir tarzda yapılması ve mahrukatı ile diğer teçhizatı harbiyelerinin en kısa bir zamanda gemilere verilebilmesi için İzmit müstahkem mevki mntakası dahilinde tersane için elverişli bulunmuş olan mezkûr mahalde son sistem bir tersane ve mahfuz liman inşası zarurî bir hâl almıştır.

Bir taraftan bu maksat diğer taraftan bütçe vaziyeti nazara alınarak müteaddit senelere sari taahhüdat icrasına mezuniyeti mutazammın merbut kanun lâyihası tanzim ve Büyük Meclisin tasvibine arz olunmuştur.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. Encümeni
Karar No. 14
Esas No. 1/525

11 - III - 1933

Yüksek Reislige

6 462 sayılı ve 23 - II - 1933 tarihli Başvekâletin tezkeresile deniz kuvvetlerimize mahsus Gölçükte tesisat vücude getirilmesine mütedair kanun lâyihası M. M. Vekili beyle beraber okundu ve konuşuldu:

Lâyihanın esbabı mucibesinde zikredildiği veçhile filhakika yüksek kıymeti haiz ve yüz milyon lirayı müteceviz bir fedakârlık ihtiyarile vücude getirilmiş olan bu modern deniz müdafaa kuvvetlerimizin ve bilhassa çok nazik denizaltı ve denizüstü gemilerimizin, fırtınalı havalarda liman ve menderek haricinde bağlı buldukları şamandıralarla mücadele halinde silkinme ve sarsıntılara maruz kalarak aksamı hayatiyelerini hırpalamak suretile kıymeti harbiyelerini de kaybetmeleri pek varit görülmektedir.

Bundan başka, İstanbul limanının vaziyeti hazırası dolayısıyla evvelce Gölçüğe nakledilmiş olan tersanenin icap ettirdiği dalga kran ve saire tesisatın yapılması hakkındaki lâyihai kanuniye encümenimizce de aynen kabul edilmiştir. Arz olunur.

M. M. E. Rs.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza
Giresun	Diyarbakir		Cebelibereket	Kars	Tokat	Elâziz
<i>İhsan</i>	<i>Kâzım</i>		<i>Naci</i>	<i>Muhittin</i>	<i>Hüsni</i>	<i>Ahmet Saffet</i>
Aza	Aza	Aza	Aza			
Kırşehir	Balıkesir	Ordu	Urfa			
<i>L. Müfit</i>	<i>Enver</i>	<i>Recai</i>	<i>Ali Saip</i>			

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 108
Esas No. 1/525

26 - IV - 1933

Yüksek Reislige

Harp gemilerinin tamiri için yaptırılacak liman ve tersane hakkında olup Başvekâletin 23 şubat 1933 tarih ve 6/462 numaralı tezkeresile yüksek Meclise gönderilen kanun lâyihası Millî Müdafaa encümeni mazbatası ile birlikte encümenimize tevdi edildiğinden Millî Müdafaa vekili Zekâi Bey

ile Maliye vekâleti Muhasebat umum müdürü Faik Bey hazır oldukları halde encümenimizce de tetkik ve mütalea edildi

Bu lâyiha ile yapılması istenilen iş için Hükümetçe 1933 bütçesinde bir tahsisat teklif edilmiş olduğu gibi encümenimizce de böyle bir tahsisatın tefrikına imkân bulunmadığı cihetle lâyiha'nın birinci maddesi bazı tadilâatla kabul edilmiştir.

Umumî heyetin yüksek tasvibine arz olunur.

Reis	Reis vekili				
Gümüşane	Konya	Elâziz	Erzurum	İstanbul	Sivas
<i>H. Fehmi</i>	<i>K. Hüsnü</i>	<i>H. Tahsin</i>	<i>Asım</i>	<i>Sadettin</i>	<i>M. Remzi</i>
Manisa	Niğde	Giresun			
<i>M. Turgut</i>	<i>Faik</i>	<i>Kâzım</i>			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Harp gemilerinin tamiri için Gölçükte tamir limanı ve tersane yaptırılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Harp ve yardımcı harp gemilerinin tamir, idame ve bakımaları için İzmit körfezindeki Gölçükte bir tamir limanı ve tersanesinin mühim kısımlarının yaptırılması masrafı olarak 1933 malî senesinden başlayarak her sene bütçesine konulacak tahsisatla altı senede peyderpey ödenmek ve inşaat bittikten sonra firmanın geri kalan alacağına mukabil Hazine bonoları verilmek üzere ceman dört milyon lira-lık taahhüdât icrasına Millî Müdafaa vekili mezundur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icra-ya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

20 - II - 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Dr. Reşit Galip</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Celâl</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

MADDE 1 — Harp ve yardımcı harp gemile-rinin tamir, idame ve bakımaları için İzmit kör-fezindeki Gölçükte bir tamir limanı ve tersane-sinin mühim kısımlarının yaptırılmasına karşı-lık olmak ve her sene tediye edilecek miktarı o sene bütçesine konulmak şartile ve İcra Ve-killeri Heyetinin tensibile dört milyon liraya ka-dar taahhüdât icrasına ve taahhüt miktarına kadar Hazine bonosu ihracına Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri mezundur.

MADDE 2 — Hükümetin teklifi aynen ka-bul edilmiştir.

MADDE 3 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.